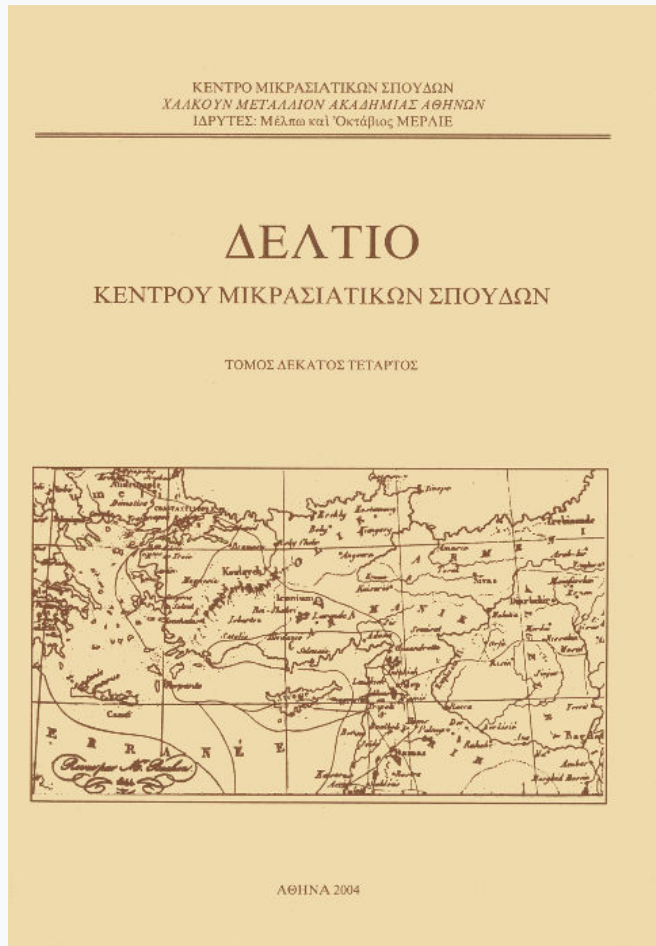

Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών

Τόμ. 14 (2004)

Αγλαΐα Αγιουτάντη: (1912-1999)

Μαρία Νυσταζοπούλου-Πελεκίδου

doi: [10.12681/deltiokms.295](https://doi.org/10.12681/deltiokms.295)

Copyright © 2015, Μαρία Νυσταζοπούλου-Πελεκίδου

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Νυσταζοπούλου-Πελεκίδου Μ. (2004). Αγλαΐα Αγιουτάντη: (1912-1999). *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*, 14, 354–359. <https://doi.org/10.12681/deltiokms.295>

ΑΓΛΑΪΑ ΑΓΙΟΥΤΑΝΤΗ*
(1912-1999)

Με ιδιαίτερη συγκίνηση βρίσκομαι ξανά, έπειτα από πολλά χρόνια, στο Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών. Μπορεί ό χώρος να μην είναι ίδιος με αυτόν, στον οποίο έζησα και εργάστηκα, μπορεί οι παλαιοι συνεργάτες, δεμένοι άμεσα με τή Μικρά Άσία, να έχουν πιά οι περισσότεροι εκλείψει, αλλά τό έργο του Κέντρου είναι πάντα τό ίδιο, ίδια ή αποστολή του. Εύχαριστώ τον γενικό γραμματέα Κύριο Πασχάλη Κιτρομηλίδη και τό Διοικητικό Συμβούλιο, που μου έδωσαν τήν εύκαιρία να τιμήσω τή μνήμη τής Άγλαίας Άγιουτάντη, ή όποια ύπήρξε για μένα πάντοτε πολύ προσφιλής, και να επικοινωνήσω με τό Κέντρο και τους συνεργάτες του:

Όταν τελειώνοντας τις σπουδές μου στο Πανεπιστήμιο Άθηνών, ανέλαβα να εργαστώ στο Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών στο τμήμα χειρογράφων και έγγραφων, βρέθηκα σε ένα περιβάλλον έντυπωσιακά συγκινητικό για τήν πίστη και τήν άφοσίωση των συνεργατών του στην αποστολή τους. Παλαιά και νεώτερα μέλη, τά περισσότερα μικρασιατικής καταγωγής, διαπνέονταν από τήν ίδια λαχτάρα να προφτάσουν να συλλέξουν και να διασώσουν, πριν χαθή, και τήν πιο μικρή ένδειξη, που θα μπορούσε να συμβάλει στην ανασύνθεση τής ιστορίας και τής ζωής αυτών των χαμένων πατρίδων. Η θητεία μου στο έπισημονικό αυτό ίδρυμα ήταν για μένα μαθητεία και μύηση μαζί: μαθητεία που με βοήθησε πολύ να προσεγγίσω, όσο βέβαια μου ήταν δυνατό, τά προβλήμα-

* Κείμενο όμιλίας στην τιμητική εκδήλωση που άφιέρωσε τό Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών στη μνήμη τής Άγλαίας Άγιουτάντη στις 19 Άπριλίου 2000.

τα του νεώτερου Μικρασιατικού Έλληνισμού· μύηση σέ ένα ιδανικό, σ' αυτό που πρέπει να είναι για τον επιστήμονα τὸ ἔργο και ἡ ἀποστολή του. Στὴν προσπάθειά μου αὐτὴ πολὺτιμη ὑπῆρξε ἡ παρουσία και ἡ ἐνθάρρυνση τῆς Ἀγλαίας Ἀγιουτάντη.

Ἡ Ἀγιουτάντη δὲν ἦταν Μικρασιάτισσα. Γεννήθηκε στὴ Βάρνα τῆς Βουλγαρίας, τὴν ἀρχαία Ὀδησσό, μιὰ πόλη τοῦ Εὐξείνου Πόντου με βασιεῖς ἑλληνικὲς ρίζες, με ἓνα ἄλλοτε πολυάριθμο και δραστήριο ἑλληνικὸ πλῆθυσμό, με ζωντανὴ τὴν ἑλληνικὴ παράδοση, που ἀκόμη και τώρα διασώζει μνημὲς ἑλληνικὲς· μιὰ πόλη που γιὰ περισσότερες ἀπὸ δύο χιλιετίες, ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα στοῦ Βυζάντιο, ἀπὸ τὴ βουλγαρικὴ κυριαρχία στὴν Τουρκοκρατία, διατήρησε τὴν ἑλληνικότητά της ὡς τις ἀρχὲς τοῦ 20οῦ αἰώνα - παρὰ τις πολιτικὲς ἀλλαγές, τοὺς πολέμους, τις κατακτήσεις και τις πολλαπλὲς καταστροφές. Με τὴ συνθήκη ὅμως τοῦ Neuilly τὸ 1919, που καθόρισε τὴν ἀνταλλαγὴ τῶν πλῆθυσμῶν ἀνάμεσα στὴν Ἑλλάδα και τὴ Βουλγαρία, χιλιάδες Ἑλληνες ἀναγκάστηκαν νὰ ἐγκαταλείψουν τις ἐστίες τους. Αὐτὴ τὴν ἑλληνικότητα και τὴν πίκρα τοῦ ξεριζωμοῦ κουβαλοῦσε μέσα της ἡ Ἀγλαία Ἀγιουτάντη, ὅταν γνώρισε τὴν Κωνσταντινουπολίτισσα Μέλπω Λογοθέτη-Μερλιέ και ἀποφάσισε νὰ ἐργαστεῖ κοντά της. Αὐτὸ τὸ συγκλονιστικὸ συναίσθημα τῆς χαμένης πατρίδας τὴ συνέδεσε ἀμέσως με τὴ Μερλιέ και τὸ ἔργο της.

Ἡ Ἀγλαία Ἀγιουτάντη δὲν ἦταν ἱστορικός ἢ λαογράφος, ἦταν μουσικολόγος. Εἶχε μιὰ εὐρύτατη μουσικὴ παιδεία και εὐαισθησία καλλιτεχνικὴ· εἶχε κάνει λαμπρὲς σπουδὲς κοντὰ σὲ κορυφαίους μουσικολόγους: στὴ Βιέννη εἶχε δάσκαλο τὸν Welles και στὴν Κοπεγχάγη ὑπῆρξε συνεργάτρια τοῦ Haeg. Κι αὐτὴ ἡ μουσικὴ παιδεία ἦταν ἓνας ἀκόμη κρῖκος που τὴ συνέδεσε με τὴ νεοελληνίστρια και μουσικολόγο Μέλπω Μερλιέ, ἡ ὁποία, ὅπως εἶναι γνωστὸ, εἶχε ἀρχίσει τὸ ἔργο διάσωσης τῆς πολιτιστικῆς μας κληρονομιάς και τῆς λαϊκῆς παράδοσης με τὴν ἴδρυση τοῦ Μουσικοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου. Ἀλλὰ γιὰ τις μουσικολογικὲς μελέτες της γενικότερα και γιὰ τὴ συμβολὴ της στοῦ ἔργο τοῦ Ἀρχείου, ὅπου ἐργάστηκε ἡ Ἀγιουτάντη ἀπὸ τὸ 1939, θὰ μιλήσει ὁ μουσικολόγος κύριος Μάρκος Δραγούμης, πολὺ πιὸ ἀρμόδιος ἀπὸ μένα. Μ' αὐτὴ τὴν πνευματικὴ και ψυχικὴ προετοιμασία ἡ Ἀγιουτάντη ἐγίνε συνεργάτρια τῆς Μερλιέ, ἐνστερνίστηκε τὸ ἔργο της και ἀφοσιώθηκε ὀλοκληρωτικὰ στὴν πραγματοποίησή αὐτοῦ τοῦ ἰδανικοῦ.

Αὐτὲς τις δύο σπάνιες Ἑλληνίδες τις συνέδεε βαθιὰ φιλία. Εἶχαν και οἱ δύο τὴν ἴδια ἀφοσίωση στὴ δουλειά τους, τὴν ἴδια εὐαισθησία γιὰ τὴν τέχνη και τοὺς ἀνθρώπους, τὴν ἴδια πίστη στοῦ ἰδανικό τους. Ἡ Ἀγιουτάντη ἔτρεφε ἀπέρριπτο θαυμασμό γιὰ τὴν Μερλιέ και πίστη στοῦ δραμά της. Καὶ ἡ Μέλπω ἀγαποῦσε τὴν Ἀγλαία και ἐνιωθε βαθύτατη ἐκτίμηση στὶς ἱκανότητες και στὴν

ἀκεραϊότητα τοῦ χαρακτήρα της. Ἦταν ὁ ἄνθρωπος στὸν ὁποῖο μπορούσε ἀνεπιφύλακτα πάντοτε νὰ στηρίζεται. Καὶ αὐτὸ διατηρήθηκε ὡς τὸ τέλος, ὡς τὰ τελευταῖα πικρὰ χρόνια.

Δὲν θὰ μπορούσα νὰ μιλήσω γιὰ τὴν Ἀγλαΐα Ἀγιουτάντη, γιὰ τὴν προσωπικότητα καὶ τὴν προσφορά της, χωρὶς νὰ ἀναφερθῶ, μὲ κίνδυνο βέβαια νὰ ἐπαναλάβω πράγματα γνωστά, στὴ Μέλπω Μερλιέ καὶ στὸ ἔργο τοῦ Κέντρου, στὸ ὁποῖο ἡ Ἀγιουτάντη ἀφιέρωσε ὅλη τὴ δημιουργικὴ δραστηριότητά της.

Ἡ Μέλπω Μερλιέ, μέσα ἀπὸ τὴ συλλογὴ ὑλικῶν γιὰ τὸ Μουσικὸ Λαογραφικὸ Ἀρχεῖο, εἶχε συλλάβει ἓνα ὄραμα: νὰ καταγράψει τὶς ἀναμνήσεις τῶν προσφύγων γιὰ τοὺς χαμένους τόπους, τὴ ζωὴ τους, τὴ γλώσσα, τὶς παραδόσεις, τὰ τραγούδια τους - ὅσο ἀκόμη οἱ ἀναμνήσεις ἦταν μέσα τους ζωντανές- καὶ νὰ διασώσει τὴν πνευματικὴ κληρονομιά τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἔργο τεράστιο, ποῦ ἀπαιτοῦσε πολὺ μόχθο καὶ αὐταπάρνηση, ἀλλὰ καὶ τεχνικὴ ὑποστήριξη καὶ ἐξοδα μεγάλα, καὶ ποῦ ἀναμφίβολα δὲν θὰ μπορούσε νὰ υλοποιηθεῖ χωρὶς τὴν ὑλικὴ καὶ ἠθικὴ συμπαράσταση καὶ ἀποτελεσματικὴ βοήθεια τοῦ Octave Merlier, τοῦ μεγάλου αὐτοῦ φιλέλληνα καὶ πνευματικῶ ἀνθρώπου, ποῦ ὡς καθηγητῆς καὶ ἀργότερα ὡς διευθυντῆς τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου ἐργάστηκε μὲ ἀγάπη καὶ ἐμπνευση γιὰ τὴν ἀμοιβαία προβολὴ τοῦ πνευματικῶ πλοῦτου τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἑλλάδας· ἡ προσφορά του στὸν Ἑλληνισμὸ καὶ στοὺς Ἑλληνες πνευματικὸς ἀνθρώπους ὑπῆρξε ἀνεκτίμητη. Τὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν ἰδρύθηκε τὸ 1930, ἀλλὰ ἡ πιὸ σημαντικὴ καὶ δημιουργικὴ ἐποχὴ του ἄρχισε κυρίως μετὰ τὸν πόλεμο, μετὰ τὴν ἐπιστροφὴ τοῦ ζεύγους Μερλιέ ἀπὸ τὴ Γαλλία τὸ 1945.

Ἀπὸ τότε ἡ Μέλπω Μερλιέ μαζί μὲ τοὺς παλαιούς σεβάσιμους γέροντες Μικρασιάτες, ποῦ ἔφεραν μέσα τους ὅλο τὸν πλοῦτο τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, καὶ μαζί μὲ τοὺς ἄξιους συνεργάτες της, κατόρθωσε νὰ ἐπιτελέσει στὸ Κέντρο ἓνα τεράστιο ἔργο. Ὅσοι ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἔζησαν κοντά τους, δὲν μποροῦν νὰ ξεχάσουν τὴ δημιουργικὴ φλόγα καὶ τὸ πάθος ποῦ τοὺς κατεῖχαν καὶ τὴν αὐταπάρνηση ποῦ ἔδειχναν γιὰ νὰ ἐπιτύχει ἡ προσπάθειά τους. Θυμᾶμαι μὲ συγκίνηση καὶ συχνὰ μὲ νοσταλγία τὴ φιλικὴ καὶ ζεστὴ ἀτμόσφαιρα στὸ φιλόξενο σπίτι τοῦ ζεύγους Μερλιέ, ἓνα σπίτι-ἐργαστήριο καὶ σπουδαστήριο μαζί, ἓνα σπίτι γεμάτο σπουδαῖες παρουσίες καὶ σπάνιες μνημεις, ἐνὸς Παλαμᾶ, ἐνὸς Σικελιανοῦ καὶ ἄλλων, μιὰ ἐστία πνευματικὴ, ἀπὸ ὅπου περνοῦσε τότε ὅλη ἡ πνευματικὴ Ἀθήνα, ἀλλὰ καὶ ξένοι ἐπιστήμονες καὶ καλλιτέχνες. Ἐκεῖ γύρω ἀπὸ ἓνα τραπέζι, ἡ Μέλπω Μερλιέ, μὲ τὴν παρουσία συχνὰ τοῦ Octave Merlier, ὁ Διονύσιος Ζακαυθνός, ὁ Κωνσταντῖνος Δημαρᾶς, ὁ Σταμάτης Καρατζᾶς, ὁ Δημήτρης Πετρόπουλος, ὁ Δημήτρης Λουκάτος, ὁ Μιχαὴλ Σακελλαρίου, ὁ

Roger και η Τατιάνα Μιλλιέξ και άλλοι, και βέβαια η Άγλαϊα Άγιουτάντη, συζητούσαν με τους συνεργάτες του Κέντρου για όλα τα θέματα που τους απασχολούσαν, από τα πιο μικρά τεχνικά ζητήματα δουλειάς ως τις γενικές κατευθύνσεις και τον προγραμματισμό και ως τα πιο μεγάλα προβλήματα, έλληνικά και διεθνή, που πρόβαλαν έπιτακτικά αυτή τη δύσκολη και συνεχώς μεταβαλλόμενη αλλά πολύ γόνιμη εποχή.

Σ' αυτό το έμπνευσμένο περιβάλλον εργάστηκε και σ' αυτό εντάσσεται η γεμάτη αυταπάρηση προσφορά της Άγιουτάντη. Έχοντας βαθιά πίστη στην αποστολή ενός έργου πραγματικά εθνικής σημασίας, αφιέρωσε σ' αυτό όλη τη δραστηριότητα και τις αναμφισβήτητες ικανότητές της, περιορίζοντας και σιγά-σιγά εγκαταλείποντας τα προσωπικά της μουσειακά ενδιαφέροντα, τις προσωπικές της φιλοδοξίες και τις ήδη πολύ έπιτυχημένες μουσικολογικές της μελέτες και έρευνες. Είναι χαρακτηριστικό ότι η ίδια δεν άφησε συγγραφικό έργο σχετικό με την αποστολή του Κέντρου, καθώς ενδιαφέρθηκε να στηρίξει με όλες τις δυνάμεις της το έργο του.

Από το 1951 που εντάχθηκε στο Κέντρο η προσφορά της ήταν πάντα ουσιαστική και υπεύθυνη. Στην πραγματικότητα είχε αναλάβει μεγάλο μέρος του συντονισμού και της οργάνωσής του, πριν ακόμη γίνει υποδιευθύντρια. Η Άγλαϊα Άγιουτάντη συνδυάζει την αυστηρότητα του υπεύθυνου για την όμαλή λειτουργία του Κέντρου άτομου με τη συμπάθεια και τη στοργή για τον καθένα από τους συνεργάτες του. Το έργο της ήταν αναμφίβολα δύσκολο, θά έλεγα μερικές φορές άχαρο: έπρεπε να έποπτεύει, ακόμη και να ελέγχει, πάντα με την ευγένεια που την χαρακτήριζε, τις ποικίλες δραστηριότητες και εκδηλώσεις των συνεργατών, ώστε να εφαρμόζονται σωστά στην πράξη τα όραματα, οι έμπνεύσεις και οι αποφάσεις, που υπό τη διεύθυνση της Μέλπως Μερλιέ λαμβάνονταν σε συνεδριάσεις ή σε ειδικές συνεργασίες ή που η πορεία της δουλειάς και ο προγραμματισμός το απαιτούσαν. Η Άγιουτάντη εκτελούσε αυτή την αποστολή αποφασιστικά και πάντα με χαμόγελο. Ήταν κατ'έξοχήν άνθρωπος του καθήκοντος, αυστηρή με τον εαυτό της, γι' αυτό και με τους άλλους -θά έλεγα μάλιστα περισσότερο με τον εαυτό της από ό,τι με τους άλλους-, πάντοτε παρούσα εκεί όπου η εργασία την καλούσε, σε βάρος καμιά φορά της προσωπικής της ζωής, ακόμη και της παρουσίας της κοντά στον αγαπημένο της σύζυγο, τον εκλεκτό έπιστήμονα και χαριτωμένο άνθρωπο Άνδρέα Άγιουτάντη.

Η Άγλαϊα Άγιουτάντη είχε μια έμφυτη άρχοντιά και πηγαία ευγένεια. Τη θυμάμαι πάντοτε ντυμένη με κομψή απλότητα να μεταδίδει αυτή την αίσθηση της πίστης και της σταθερότητας. Τη θυμάμαι στον απογευματινό καφέ στο ζεστό σπίτι των Μερλιέ, φιλική και εγκάρδια, να παρεμβαίνει για να βοη-

θήσει και να αναθερμάνει μια συζήτηση. Τη θυμάμαι πολύ διακριτική στις συχνά μακρότατες και καμιά φορά δύσκολες συνεδριάσεις του Κέντρου - όπου καλούνταν όλοι ή όρισμένοι συνεργάτες, ανάλογα με τα προς συζήτηση θέματα -, να δίνει διευκρινίσεις, πάντα με συγκεκριμένα στοιχεία, να ενημερώνει, όσες φορές της το ζητούσαν, να κρατά σημειώσεις και, αν χρειαζόταν, να τηρεί τις ισορροπίες. Τη θυμάμαι αποφασιστική και πάντα καλά προετοιμασμένη, με τα δελτία της και το σχετικό υλικό σε πρώτη ζήτηση, στις πολύ ενδιαφέρουσες τακτικές συνεργασίες με τη χαρτογραφική υπηρεσία για τον ιστορικό χάρτη της Μικράς Ασίας, ένα έργο μακρᾶς πνοῆς, πολυτιμότητα, που όταν ολοκληρωθεῖ θα προσφέρει πολλά στη γνώση μας για τον τόπο, τη γεωγραφία και την ιστορία του. Ἡ ἔργασία για τὸ χάρτη, ἀπὸ τις πιὸ μεγάλες ἐνότητες και τομῆς ὡς τὴν πιὸ μικρὴ του λεπτομέρεια, ἀπαιτοῦσε μεγάλη προετοιμασία, ἔρευνα σὲ βιβλίο, πολλαπλῆς γνώσεις, συνδυαστικὴ ἱκανότητα και ἀκρίβεια· και ἕνα πολὺ σημαντικό μέρος της εἶχε ἐπωμιστεῖ ἡ Ἀγιουάντη. Τη θυμάμαι ἀκόμη νὰ προσπαθεῖ με πολλὴ ἐπιμονὴ ἀλλὰ και με συμπάθεια και εὐαισθησία νὰ μὴ σει τοὺς νέους συνεργάτες στὸ ἔργο και τὴν ἀποστολὴ τοῦ Κέντρου· μεθοδική, ὀργανωτικὴ και συστηματικὴ και ἔχοντας τὴ μανία τῆς τελειότητας, νὰ ἐπιμένει πολὺ σὲ θέματα μεθόδου και σωστῆς παρουσίας τοῦ υλικοῦ, εἴτε αὐτὸ ἀφοροῦσε μιὰ εὐρύτερη σύνθεση και τὴν ἔκδοση ἐνὸς βιβλίου, εἴτε τὴ συλλογὴ πληροφοριῶν, τὸ ἡμερολόγιο και τὴν καταγραφὴ ἀποστολῶν, εἴτε δακτυλογράφηση, καταγραφὴ και κατάταξη δελτίων. Τη θυμάμαι, ὁμως, ταυτόχρονα στοργικὴ και πολὺ ἀνθρώπινη νὰ παρηγορεῖ κάποιον συνεργάτη για μιὰ ἀποτυχία στὴ δουλειά του ἢ για λανθασμένη ἀντιμετώπιση στὴν ἔρευνα και τὴ συλλογὴ υλικοῦ, ἀλλὰ και νὰ δείχνει ἀληθινὸ ἐνδιαφέρον για τὰ προσωπικά μας προβλήματα - για νὰ πῶ κάτι προσωπικό μου, με εἶχε βαθιὰ συγκινήσει τὸ μεγάλο ἐνδιαφέρον της, ὅταν ἀρρώστησε ἡ μητέρα μου. Κι ἀκόμη νὰ χαίρεται με τίς ἐπιτυχίες μας, ὅπως και νὰ συμμετέχει με ιδιαίτερη εὐχαρίστηση και με κάποια κριμμένη παιδικότητα στις μικρῆς διασκεδάσεις μας και τίς φιλικὲς συναναστροφές, συμβάλλοντας οὐσιαστικά στὴν ὀργάνωσή τους.

Ἡ ἔργασία μου στὸ Κέντρο διακόπηκε, ὅταν ἔφυγα για σπουδὲς στὴ Γαλλία, δὲν διακόπηκε ὁμως ἡ ἐπαφή μου με τὸ Κέντρο και τοὺς συνεργάτες του. Οἱ ἀναμνήσεις μου ὡστόσο για ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴ εἶναι κάπως πικρῆς για τοὺς σπουδαίους ἀνθρώπους που σιγά-σιγά μᾶς ἐγκατέλειπαν και για τίς δυσκολίες που ἀντιμετώπισε τὸ ἔργο τους. Ἡ δεκαετία τοῦ '60, με τὴν ἀπομάκρυνση τοῦ Octave Merlier ἀπὸ τὸ Ἰνστιτοῦτο, ἦταν ὀδυνηρὴ για τοὺς Μερλιέ και για ὅσους ἐργάζονταν κοντά τους και στέρησε τὸ Κέντρο ὄχι μόνο ἀπὸ τὸν παραδοσιακό του χῶρο, ἀλλὰ και ἀπὸ τὰ βασικά του στηρίγματα. Θυμάμαι τίς τελευταῖες

μας συναντήσεις με τη Μερλιέ και την Άγιουτάντη σε κάποια φιλικά γεύματα στη Μεγάλη Βρεταννία, όπου για ένα διάστημα έμεινε ή Μερλιέ έχοντας από καιρό αναγκαστεί να εγκαταλείψει το σπίτι της όδοϋ Σίνα, αλλά διατηρώντας πάντα την ίδια αγωνία για τη συνέχιση του έργου της. Ή Άγλαία Άγιουτάντη ήταν πάντα κοντά της, να της συμπαραστέκεται διακριτικά και στοργικά. Ή ίδια είχε έπωμιστεί ακόμη μεγαλύτερες εϋθύνες τὰ δύσκολα αὐτὰ χρόνια και, μαζί με τούς συνεργάτες και τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο, κατέβαλε μεγάλες προσπάθειες, ὥστε ἔχει μόνο να διασφαλιστεί τὸ πολύτιμο ὕλιχό τοῦ Κέντρου, ἀλλὰ και να συνεχιστοῦν οἱ δραστηριότητές του και να διατηρηθεῖ ἡ ἴδια ἀτμόσφαιρα πίστεως και ἀφοσίωσης, παρὰ τίς τεράστιες ἀλλαγές.

Ή τελευταία φορά που εἶδα τὴν Άγιουτάντη ήταν στὸ δικὸ της σπιτικό, στὸ ὠραῖο ἀρχοντικό τῆς Νέας Σμύρνης. Πάντα φιλικὴ και ἐγκάρδια, με ἀληθινὸ ἐνδιαφέρον για τὴ δουλειά και τὴ ζωὴ μου, ζοῦσε με τὴν ἀνάμνηση τῶν τόπων και τῶν ἀνθρώπων που εἶχαν γεμίσει τὴ δικὴ της ζωὴ. Μιλοῦσε για τὸν Άνδρέα, που τῆς ἔλειπε πολὺ και που ποτὲ δὲν μπόρεσε να ξεπεράσει τὸν χαμὸ του· μιλοῦσε για τὸ ἔργο τοῦ Κέντρου και για τὴ Μέλπω Μερλιέ, που εἶχε κι ἐκείνη πιά φύγει. Μιλοῦσε ἀκόμη για τὴ Βιέννη τῶν σπουδῶν και τῆς νιότης της...

Άγαπητοὶ φίλοι, προσπάθησα μέσα ἀπὸ τίς ἀνάμνησεις μου, ἀπὸ τὴ γνωριμία και τὴ συνεργασία μου με τὴν Άγλαία Άγιουτάντη να σκιαγραφήσω, ὑποτυπωδῶς βέβαια και πολὺ ἐλλειπτικά, τὴν προσωπικότητά της. Δὲν ξέρω ἂν κατόρθωσα να ἀποδώσω κάποιες πτυχές τοῦ χαρακτήρα της και τὸ μέγεθος τῆς προσφορᾶς της στὸ Κέντρο. Ἐγὼ κρατῶ πάντα με πολλὴ συγκίνηση τὴ θύμηση μιᾶς πολὺ ἀγαπητῆς μορφῆς, γεμάτης ἀρχοντιά και εὐαισθησία, πίστη και αὐταπάρνηση.

ΜΑΡΙΑ ΝΥΣΤΑΖΟΠΟΥΛΟΥ-ΠΕΛΕΚΙΔΟΥ